

ماده ششم - منتها اختلافی که اوزان
مقیاسهای مستعمله بانموته اوزان و مقیاسهای
که در شعبه اوزان و مقیاسها موجود
ست میتواند داشته باشد بقراری است که
در جدول نمره دو تصریح گردیده و هرگاه
معلوم شود که اوزان و مقیاس باندازههای
فازونی زیادیا کمتر از آنچه مقررات اختلاف
قادر در صورتی هم که دارای علامت رسمی
باشد قلب شناخته شده و مصادره خواهد
شد
رئیس - مخالفی دارد ؟
(اظهاری نشد)
رئیس - پیشنهاد آقای اخگر قرائت
میشود
(بشرح ذیل خوانده شد)
بنده پیشنهاد میکنم در ماده شش لفظ
مصادره بکلمه ضبط تبدیل شود
اخگر - مخالفت بنده با این ماده
فقط همین کلمه نبود
ولی چون میبینم بعضی از آقایان
گرسنه شان شده است و خیلی نسبت بمذاکرات
خشمگین هستند و از یکطرف هم مایل هستند
که اگر یک قانونی میگردد صحیح بگذرد از
طرفی هم البته مایل نیستند که در بین مذاکرات
یک ماده جلسه ختم شود
اینست که از آقایان استدعا میکنم
تقریباً دو دقیقه تامل بفرمایند و عریض بنده
را استماع فرمایند
ما این اوزان و مقادیر را قبول کرده ام
برای اینکه از دست کسور فرار کنیم از
اینکه يك متقال بیست و چهار متقال فلانقدر
باشد
ولی البته باید این راهم دقت نمائیم که
در طرز اجرای قانون مردم را دچار يك شصت
و يك سیم بکنیم که بالاخره مدتی وقت
خود را صرف حساب نکنند
این است که بنده عرض میکنم در
این جدول منضم باین قانون اولاً فرق
گذاشته اند در اضافه و نقصان اگر بنا بشود
یا يك دریا نصف کسرا قبول کنیم باید در
اضافه هم همان يك دریا نصف را قبول
کرد
همینطور نوشته است:
از يك رطل کمتر اضافه يك دزسی و
نقصان يك در شصت و باز نوشته است از يك
رطل بیشتر اضافه يك در شصت و نقصان يك
صد و بیست این خودش هزارتا محاسب
لازم دارد که حساب کنند و ببینند اوزان شان
با این کسور نقصان موافق هست و نه
و تمام این اقداماتی که برای توحید
اوزان میشود برای اینست که مردم از این
حیثها راحت باشند و بطور حساب اعشاری
باشد که زودتر بتوانند حساب کنند نه این
که هر جا يك کمیسیون تشکیل بدهند
که تشخیص بدهد يك صد و بیست مثلاً چقدر
میشود که آن دهاتی ببیند که در فلانقدر
چقدر کسری دارد يك صد و بیست هم هست یا

نیست این است که بنده با این ترتیب
مخالفم
رئیس - آقایانیکه پیشنهاد آقای اخگر
را قابل توجه میدانند قیام فرمایند
(عده قلبی قیام نمایند)
رئیس - رد شد - رای میگیریم
بعده شش آقایانی که تصویب میکنند
قیام فرمایند
(عده کثیری قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد
چون باید جدول هم رای گرفته شود
و امروز تمام نمیشود اگر اجازه بفرمایند
مذاکرات را ختم کنیم
جمعی از نمایندگان - صحیح
است
رئیس - پیشنهادهایی راجع بدستور
جلسه آتی بر سریده است آقای ممبر الملك
و شاهزاده محمدولی میرزا پیشنهاد کرده اند
قانون سجل احوال جزو دستور شود
بعضی از نمایندگان - صحیح
است
رئیس - آقای محمدولی میرزا
(اجازه)
محمد ولی میرزا - مقصود
بنده این بود که در جلسه آتی پس از این
که لایحه اوزان و مقادیر تمام شد و ختم شد
لایحه قانونی سجل احوال جزو دستور شود
و بر سایر لوائح مقدم باشد
رئیس - آقای روحی
(اجازه)
روحی - قانون سجل احوال يك
شورش گذشته است و چون یکشورش
گذشته البته قاطعاً خواهد گذشت و بنده
بر طبق استدعای سابق آقایان بطوریکه
پیشنهاد کرده ام تقاضا میکنم لایحه سر باز
گیری عمومی جزو دستور شود
بعضی از نمایندگان - صحیح
است
رئیس - اول رای میگیریم باین لایحه
که مطرح بود
لایحه اوزان و مقادیر آقایانی که
تصویب می کنند جزو دستور باشد قیام
فرمایند
(عده کثیری قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد حالا رای میگیریم
بقانون سجل احوال لایحه سر باز گیری هم
پیشنهاد شده است
آقایانی که تصویب میکنند لایحه
سجل احوال در درجه ثانی جزو دستور شود
قیام فرمایند
(عده کثیری قیام نمودند)
رئیس - قابل توجه نشد
مجلس یکساعت بعد از ظهر ختم شد
رئیس مجلس شورای ملی - مؤتمن الملك
منشی - علی اقبال الملك
مبشری - معظّم السلطان

جلسه يك صندوسی و پنجم
صورت مشروح مجلس
یوم سه شنبه ۹ سیزدهم برج
حوت ۱۳۰۳ مطابق هفتم
شعبان المعظم ۱۳۴۳
مجلس دو ساعت و نیم قبل از ظهر بر ریاست
آقای مؤتمن الملك تشکیل گردید
(صورت مجلس یوم یکشنبه یازدهم
حوت را آقای آقا میرزا جوادخان قرائت
نمودند)
رئیس - آقای سر کشیک زاده
(اجازه)
سر کشیک زاده - بنده در دستور عرض
دارم
رئیس - آقای آقا سید یعقوب
(اجازه)
آقا سید یعقوب - در صورت مجلس
راجع بنظامه اجرای قانون يك پیشنهادی
هم بنده کرده بودم در صورت مجلس اسمی
از آن برده نشده
چون آن پیش نهاد خوانده نشده
بود برای این که از بین نرود خواستم
تذکر بدهم که در صورت مجلس نوشته نشده
رئیس - پیش نهادهایی که قرائت
می شود در صورت مجلس می نویسند
ولی آنهائیکه دیر میرسد و قرائت
نمی شود و ارجاع می شود بکمیسیون اسمی
از آنها برده نمی شود
آقای سر کشیک زاده
(اجازه)
سر کشیک زاده - بنده از آقایان
محترم معذرت میخواهم که به اندازه دو
دقیقه وقت آقایان را اشغال می کنم عریض
بنده مربوط بدستور امروز و سایر روزها
است و البته مخالف نیستم با اینکه لایحه
اوزان و مقادیر در دستور گذاشته شود
لایحه سجل احوال بلکه این دو لایحه
و سایر لوائح را از بهترین لوائح میدانم و
البته آقایان باید موافقت کنند و کمتر
صحبت کنند که این قبیل لوائح و قوانین
زودتر از مجلس شورای ملی بگذرد
عرض بنده مربوط بطرح هائی است
که غالباً از طرف آقایان نمایندگان محترم
تقدیم مجلس می شود و بکمیسیون مبتکرات
ارجاع میگردد و کمیسیون مبتکرات هم
وظائف خودش را انجام و راپورت میدهد
اگر واقعاً مقصود آقایان از امضاء کردن
این طرحها فقط يك امضاء است البته اشکال
ندارد
ممکن است امضاء شود و بعد عملی
نشود ولی اگر آقایانیکه می امضاء می کنند
مقصودشان این است که این طرح
ها قانون شود و بکمیسیون های مربوطه
برود باید تکلیف آنها معلوم بشود
مخصوصاً بعضی از این طرحها گاهی
مربوط بوقت می شود
مثلاً حضرت والا شاهزاده سلیمان

میرزا طرحی راجع بترتیب تقدیم پیش نهاد
کرده بودند بکمیسیون مبتکرات رفته
بود کمیسیون هم در آن رای داد
این طرح مربوط باول سال آینده
است در کمیسیون سابق رای بقابل توجه
بودنش داده شد
ولی چون کمیسیون مهت عمرش
منتفی شد کمیسیون ثانی هنوز موفق نشده
است که مجدداً رای بدهد
همین طور آقای داور طرحی راجع
بمعاملات دولت و ادعاهائی که دولت بر اشخاص
دارد و همینطور مردم بدولت دارند
پیش نهاد داده بودند در کمیسیون اول
قابل توجه شد و این کمیسیون هنوز موفق
نشده است رای بدهد
بالغرض هم این کمیسیون راپورت
بدهد باز تصور میکنم آن بمجلس نیاید که
هم این کمیسیون هم منتفی شد و يك
کمیسیون دیگر منعقد شود
مثلاً آقای دامغانی يك طرحی پیش
نهاد کردند تقریباً نه ماه است سه کمیسیون
راجع به این طرح راپورت داده اند
ولی هنوز بمجلس نیامده است و مطرح
نشده است و همین طور سایر طرحها
بنده خواستم از نمایندگان محترم
تقاضا کنم که اگر اجازه بفرمایند در اول
هر جلسه دو عدد از این طرحهای قانونی در
مجلس مطرح شود
البته اول مرتبه زیاد در آن مذاکره
نمی شود یعنی یارد می شود یا قابل توجه می
شود و اگر این طور بشود میکنم کمیسیون
مبتکرات هم موفق می شود که برای هر
هفته تکلیف هفت هشت طرح را معین کند
که در هفته که مجلس چهار جلسه دارد تمام
طرحها تکلیفش معلوم می شود
بنابراین پیش نهادی کرده ام تقدیم
مقام ریاست می کنم اگر موافقت میفرمایند
همینطور معمول شود
رئیس - راجع به امروز است
سر کشیک زاده - بلی
رئیس - امروز که حاضر نیست می
ماند برای جلسات بعد
سر کشیک زاده - بسیار خوب
رئیس - لایحه اوزان و مقادیر از ماده
هفتم مطرح است
(بشرح ذیل قرائت شد)
ماده هفتم برای اجرای این قانون
و ترتیب و تفتیش و رسیدگی و ساخت و استعمال
اوزان و مقیاس های جدید و جلوگیری از
اوزان تقلبی
وزارت بواند همه نظامنامه مخصوص
ترتیب و رسیدگی از تصویب دولت بموقع اجرا
گذاشته می شود
رئیس - ماده هفتم تصویب شده است
جمعی از نمایندگان - صحیح
است
رئیس - ماده هشتم قرائت می شود

(اینطور قرائت شد)
 ماده هشتم - دولت مکلف است که از تاریخ تصویب این قانون در ظرف سه سال وسائل اجرای این قانون را در تمام مملکت تهیه نموده و در آخر سال سوم آن را اجرا نماید.
 چهارم - قبل از اجراء باید اعلانی در هر معنی از طرف دولت انتشار یابد و موقع اجراء این قانون قبلاً با اهالی خاطر نشان گردد.
 رئیس - آقای کلارونی (اجازه)
کازرونی - عرض ندارم
 رئیس - آقای سلطان العلماء (اجازه)
سلطان العلماء - عرض ندارم
 رئیس - آقای اخگر (اجازه)
اخگر - عرضی ندارم
شیروانی - مخالفی نیست
 رئیس - مخالفی نیست؟
بعضی از نمایندگان - خیر
 رئیس - رأی میگیریم.
 آقایانیکه ماده هشت را تصویب می کنند قیام فرمایند.
 (اکثر قیام نمودند)
 رئیس - تصویب شد. ماده نهم قرائت می شود.
 (شرح ذیل قرائت شد)
 ماده نهم - پس از انقضای مدت مذکور در ماده هشتم استعمال هر نوع مقیاس غیر از اوزان و مقادیری که بموجب این قانون تعیین و اعلان شده است ممنوع و در حق کسانی که برخلاف این ممنوعیت رفتار نمایند مفاد ماده پنجم اجراء خواهد شد.
 رئیس - مخالفی دارد؟
بعضی از نمایندگان - خیر
 رئیس - رأی میگیریم.
 آقایان موافقین با این ماده قیام فرمایند.
 (اغلب قیام نمودند)
 رئیس - تصویب شد.
 جدول يك قرائت می شود
 (شرح ذیل قرائت شد)
 ۱ - مقیاس های طول واحد مقیاس گز مساوی بیست متر
 اجزاء : گره . ده يك گز مساوی يك دسی متر
 اجزاء : بهر . صد يك گز مساوی يك سانتی متر
 اجزاء : مو . هزار يك گز مساوی يك میلی متر
 اصناف : فرسنگ : ده هزار گز
 مساوی يك میریلمتر
 رئیس - گره ده يك گز - مخالفی ندارد.

(گفتند - خیر)
 رئیس - بهر صد يك گز . مخالفی ندارد.
بعضی از نمایندگان - خیر
 رئیس - مو هزار يك گز . مخالفی نیست؟
 (اظهاری نشد)
 رئیس - میل هزار گز . ایرادی نیست.
 (مخالفی نشد)
 رئیس - فرسنگ ده هزار گز . مخالفی هست؟
بعضی از نمایندگان - خیر
 رئیس - رأی میگیریم بجدول يك . آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند.
 (اغلب قیام نمودند)
 رئیس - تصویب شد. جدول دو قرائت می شود.
 (اینطور قرائت شد)
 ۲ - مقیاس های سطح واحد مقیاس گز مربع مساوی يك متر مربع
 اجزاء : گره مربع مساوی يك دسی متر مربع
 اجزاء : بهر مربع مساوی يك سانتی متر مربع
 اجزاء : مو مربع مساوی يك میلی متر مربع
 اصناف - قفیز . صد گز مربع مساوی يك دکامتر
 اصناف - جریب ده هزار گز مربع مساوی هکتار
 تبصره - در اصناف مقیاس سطح مقصود از گز مربع همان است که در عرف عامه (ذرع مضروب) میباشد.
 رئیس - قفیز صد گز مربع آقای تدین (اجازه)
تدین - اینجا نوشته شده است قفیز صد گز مربع مساوی يك دکامتر . بنده تصور میکنم باید نوشته شود مساوی يك دکامتر مربع
 دکامتر است نه صد متر کلمه مرهش افتاده است.
 رئیس - آقای مقوم الملك (اجازه)
مقوم الملك - اینجا برای اصناف سطح دو قسم تعیین شده است . یکی قفیز صد گز مربع و یکی جریب ده هزار گز مربع بنده تصور میکنم جریب در اغلب نقاط این مملکت هزار ذرع باشد بعضی از نمایندگان - (بطور همه) اینطور نیست.
مقوم الملك - در تمام صفحات جنوب و غرب جریب شان هزار ذرع است فقط در کیلان ده هزار ذرع است بنده يك پیشنهادی کرده ام که قفیز مساوی با صد متر

مربع باشد و جریب هزار متر مربع و خروار ده هزار متر مربع
 رئیس - شاهزاده شیخ الرئیس (اجازه)
شاهزاده شیخ الرئیس - کلمه جریب مختلف است در بعضی جاها هزار ذرع است در بعضی جاها هشتصد ذرع است و ولی اینجا هزار ذرع مربع از قلم افتاده است.
 ابتداء قفیز نوشته شده است که صد گز مربع است و دیگر تهرفته است بنده هزار ذرع است
مخبر - این قسمت (اگر آقایان نمایندگان در خاطر داشته باشند) در شور اول قدری مفصل تر بود
 پس از آن مذاکره شد که باید دست دولت را باز گذاشت که اگر بعد خواست اسامی جدیدی برای اینها بگذارد آزاد باشد.
 چنانچه ملاحظه میفرمائید در جدول چهارم که مقیاس های وزن باشد در آن لایحه اولی با نوزده شانزده اسم در مقابلش نوشته بودیم.
 ولی بعد فقط يك تبصره علاوه کردیم که آن تبصره نظر حضرت والا و سایرین را تأمین میکند و آن تبصره این است :
 دولت می تواند محض سهولت معاملات اجزاء و اصناف فرعی برای مقیاس های وزن تهیه نماید
 بنابراین اگر در این تبصره مقیاس های سطح را هم علاوه کنیم دیگر گمان نمیکنیم محتاج باین باشیم که اسامی مخصوصی برای هزار گز معین کنیم بعلاوه ممکن هم هست پیشنهاد بکنند بپذیریم
 رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)
آقا سید یعقوب - موافقم
 رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)
حاج میرزا عبدالوهاب - بنده هم تأیید میکنم همان فرمایش آقای مقوم الملك را زیرا اینطور که عباتاً در مملکت معمول شده است جریب عبارت از هزار ذرع است و در تمام دهات ایران بین رها یا اگر حالا بی تاثیر بگوئیم جریب ده هزار ذرع باشد يك انقلاب و اختلاف بزرگی در مملکت تولید میشود و اسباب زحمت فراهم خواهد آمد.
 بنده عقیده ام این است که جریب را هزار گز معین کنند و برای ده هزار ذرع خروار یا اسم دیگری معین نمایند و اگر اینطور تصویب شود گمان میکنم اسباب انقلاب

بشود.
 رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)
آقا سید یعقوب - خود آقایان میدانند که در دهات و ولایات جریب فرق دارد و بيك نسق نیست و این اختلاف در مملکت است و علت اینکه دولت لایحه اوزان و مقیاس ها را به مجلس آورده بود.
 برای اینکه توحید اوزان و مقادیر بشود دولت این لایحه را بمجلس آورد که اختلافات برداشته شود و چنانچه خاطر معترم آقایان مستحضر است در موقی که پروگرام مطرح بود همین مسئله صحبت شد که باید مشی را واحد کرد تا اختلافات از بین برداشته شود.
 در این مملکت جریب در یکجا ده هزار ذرع است و در یکجا هشتصد ذرع و در یکجا هزار ذرع و در یکجا ششصد ذرع است و همین مسئله باعث شده است که این لایحه از مجلس بگذرد تا اوزان و مقیاس ها در تحت شکل واحدی در آید.
 این اولاً
 ثانیاً بعد از اینکه دولت وارد اجرای این قانون شد و بنا شد اصطلاحات را تغییر بدهند.
 چه فرق میکنند که بگویند جریب ده هزار ذرع یا هزار ذرع باشد یا مراد ازین باشد یا صد مثقال یا هزار مثقال است.
 پس آنکه دولت اوزان و مقادیر سابق را متروک کرد هر چه که غیر از آن چیزی است که در این لایحه نوشته شده است از اختلافات مرتفع و در همه جا یکطور خواهد شد.
 ما میخواهیم بیکدمهائی بر داریم که آن اختلافات از بین برود آقا سید یعقوب اختلافاتی هست.
 بلی اختلافات هست و این قانون هم برای رفع همان اختلافات است.
 پس از آنکه این قانون وضع شد همین طور که این جا نوشته شده است قفیز می شود صد متر مربع و جریب می شود ده هزار متر مربع و همین طور الفاظ دیگری که برای این معانی وضع شده است.
 رئیس - آقای اخگر (اجازه)
اخگر - اساساً این پیشنهادی که آقای مقوم الملك کرده اند از باب این است که ما بین جریب و قفیز که اینجا معین شده است يك اصطلاح دیگری لازم است برای هزار متر .
 حالا یکجا جریب هشتصد و یکجا هزار و یکجا ده هزار ذرع است.
 البته آن باید بصورت واحدی در آید مقصود ایشان از این پیشنهاد این بود که برای هزار متر هم يك اصطلاحی معین شده باشد.

این بود که پیشنهاد کردند جریب هزار متر و خروار هم ده هزار متر باشد که بین مالکین و رها یا هم معمول است و گمان نمیکنم هیچ ضرری داشته باشد که بین صد گز و ده هزار گز یک چیز دیگری هم معین شود.
 این است که ایشان پیشنهاد کرده اند جریب هزار ذرع و خروار ده هزار ذرع باشد.
 رئیس - آقای تدین (اجازه)
تدین - بنده موافقم ولی اینکه می فرمایند لغت خروار را استعمال کنیم تصور میکنم از نقطه نظر اصطلاحات معنی باشد در خراسان کلمه خروار هیچ نیست
کازرونی - در ایران معمول است قدین - آقایان البته تصدیق میفرمایند علت اینکه توحید اوزان و مقادیر لازم شد چه بود؟
 علت بواسطه اختلافاتی بود که در اوزان و مقادیر مملکت موجود بود حتی بدرجه که در هر ایالتی اوزان یکجا یک جور و یکجا طور دیگر است.
 برای اینکه این اختلافات مرتفع شود و توحید اوزان و مقادیر در همه جای مملکت عمومیت پیدا کند این قانون تهیه شد و همین ملاحظه آمدند جریب راده هزار ذرع گرفته اند تا متحد اشکالی باشد و آنچه اینکه تا کنون هزار ذرع و ده هزار ذرع را کمتر بود.
 پس از تصویب و اجرای این قانون این اختلافات مرتفع و در همه جا یکطور خواهد شد.
 از این تاریخ بعد جریب اطلاق خواهد شد ده هزار ذرع مربع و تصور نمیکنم هیچ اشکالی هم داشته باشد و پیش نهادی هم داده ام.
جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.
 رئیس - پیشنهاد آقایان آقا میرزا شهاب و مقوم الملك قرائت میشود (شرح ذیل خوانده شد)
 بنده اصناف مقیاس سطح را بطریق ذیل پیشنهاد میکنم :
 قطب - ده متر مربع .
 قفیز - صد متر مربع .
 جریب - هزار متر مربع خروار -
 ده هزار متر مربع
 رئیس - آقای آقا میرزا شهاب (اجازه)
آقا میرزا شهاب - همین طور که آقایان اینجا فرمودند این اصطلاحات مختلف است
 مثلاً در کرمان هیچ الفاظ قفیز و جریب معمول نیست و بجای قفیز قصب می گویند که عبارت از بیست پنج ذرع مربع است و در

اینجا که نوشته است این بود که پیشنهاد کردند جریب هزار متر و خروار هم ده هزار متر باشد که بین مالکین و رها یا هم معمول است و گمان نمیکنم هیچ ضرری داشته باشد که بین صد گز و ده هزار گز یک چیز دیگری هم معین شود.
 این است که ایشان پیشنهاد کرده اند جریب هزار ذرع و خروار ده هزار ذرع باشد.
 رئیس - آقای تدین (اجازه)
تدین - بنده موافقم ولی اینکه می فرمایند لغت خروار را استعمال کنیم تصور میکنم از نقطه نظر اصطلاحات معنی باشد در خراسان کلمه خروار هیچ نیست
کازرونی - در ایران معمول است قدین - آقایان البته تصدیق میفرمایند علت اینکه توحید اوزان و مقادیر لازم شد چه بود؟
 علت بواسطه اختلافاتی بود که در اوزان و مقادیر مملکت موجود بود حتی بدرجه که در هر ایالتی اوزان یکجا یک جور و یکجا طور دیگر است.
 برای اینکه این اختلافات مرتفع شود و توحید اوزان و مقادیر در همه جای مملکت عمومیت پیدا کند این قانون تهیه شد و همین ملاحظه آمدند جریب راده هزار ذرع گرفته اند تا متحد اشکالی باشد و آنچه اینکه تا کنون هزار ذرع و ده هزار ذرع را کمتر بود.
 پس از تصویب و اجرای این قانون این اختلافات مرتفع و در همه جا یکطور خواهد شد.
 از این تاریخ بعد جریب اطلاق خواهد شد ده هزار ذرع مربع و تصور نمیکنم هیچ اشکالی هم داشته باشد و پیش نهادی هم داده ام.
جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.
 رئیس - پیشنهاد آقایان آقا میرزا شهاب و مقوم الملك قرائت میشود (شرح ذیل خوانده شد)
 بنده اصناف مقیاس سطح را بطریق ذیل پیشنهاد میکنم :
 قطب - ده متر مربع .
 قفیز - صد متر مربع .
 جریب - هزار متر مربع خروار -
 ده هزار متر مربع
 رئیس - آقای آقا میرزا شهاب (اجازه)
آقا میرزا شهاب - همین طور که آقایان اینجا فرمودند این اصطلاحات مختلف است
 مثلاً در کرمان هیچ الفاظ قفیز و جریب معمول نیست و بجای قفیز قصب می گویند که عبارت از بیست پنج ذرع مربع است و در

بعلاوه چنانچه عرض کردم دولت محض سهولت و معاملات ناچار است يك اجزاء و اصناف فرعی برای مقیاس وزن تهیه نماید و ممکن است مقیاس سطح هم در آن تبصره گذاشته شود
 در آن وقت اگر کم و زیادی لازم باشد ممکن است دولت اضافه کند و نظریه آقایان می شود
 بنابراین بهترین است که آقایان حالا پیش نهادات خودشان را پس بگیرند رئیس - این پیشنهاد مجدداً قرائت می شود و رأی میگیریم
آقا میرزا شهاب - بنده پیش نهاد میکنم قصب را تبدیل به نی نمایم .
 رئیس - آقای مقوم الملك هم با این پیشنهاد موافقت؟
مقوم الملك - بلی (پیشنهاد فوق بشرح سابق)
 با تبدیل قصب به نی خوانده شد)
 رئیس - رأی میگیریم به این پیش نهاد آقایانی که تصویب می کنند قیام فرمایند.
 (عده قیام نمودند)
 رئیس - مشکوک شده مجدداً رأی میگیریم .
 میگیریم .
 آقایان موافقین با این ماده قیام فرمایند.
 (عده برخاستند)
 رئیس - قابل توجه نشد . پیشنهاد آقای تدین قرائت می شود
 پیش نهاد میکنم که اصناف مقیاس سطح بطریق ذیل مقرر شود
 قفیز . مساوی صد گز مربع : یکدکا متر مربع .
 مساوی هزار گز مربع : یک کیلومتر مربع .
 جریب . ده هزار گز مربع : یک هکتار
 رئیس - (خطاب با آقای تدین) وقتی که رأی دادید میل مساویست با هزار گز میل را که مربع گردیده آن وقت يك میلیون بفرمایند
تدین - اصناف طول در سطح هم در سیستم متر يك فرانسه همانست نهایت واحد فرق میکنند متر هکتومتر کیلومتر . دكا متر در مربع می شود :
 متر مربع هکتومتر مربع دکامتر مربع نهایت برای مساحت اراضی زراعتی فقط دکامتر مربع نهایت برای مساحت اراضی زراعتی فقط دکامتر مربع را استعمال میکنند در این موقع اسمش فرق کرده و می شود آرو
 بنابراین قهرآیکی از اصناف آرو هم هکتار می شود که معادل خواهد بود با صد آرو
 و این برای مساحت اراضی زراعتی است فرض بفرمائید می خواهند بگویند مساحت سطح کیلان چقدر است یا مساحت تمام خاک آذربایجان یا سطح کلیه ایران یا سطح کره زمین چقدر است
 در اینجا نه هکتار اسمش خواهد بود

نه آرو نه دکامتر مربع هیچ يك بلیکه میگویند :
 کیلومتر مربع ، و وقتیکه یک قدری ترقی کند می شود : میل مربع ، بنابراین در اینجا در مورد مقیاس سطح اگر قفیز یا جریب یا هر چه که استعمال شود باید دانست که این مربوط است با رضی مزروع نه مطلق اراضی
 بنا بر این اگر بخواهند سطح تهران را معین کنند چقدر است چطور معین خواهند کرد؟
 مثلاً خواهند گفت : صد قفیز یا صد جریب است ؟
 خیر اینطور صحیح نیست و در اینجا باید همان اصنافی را که در مقیاس های طول ذکر کرده اند در اینجا هم قبول کنند با این قید مثلاً در طول واحد طول معین شود و در اصناف آن اگر میل بود میل مربع نوشته شود یا فرسنگ بود در اینجا فرسنگ مربع نوشته شود
 آنوقت ممکن است علاوه کنید و بگویند که برای مساحت اراضی زراعتی قفیز یا جریب یا قصب استعمال شود لذا برای رفع این نواقص این طور پیشنهاد کردم که قفیز هم باشد جریب هم باشد منتهی در این وسط میل مربع را هم ذکر کنیم برای اینکه اگر بگوئیم بنا شود مطلق اراضی و سطح يك ایالت یا ولایت یا شهری را معین کنند واحد این قبیل سطح میل مربع باشد . آنوقت هر سه جزء هم در اینجا رعایت شده قفیز ، جریب ، میل مربع ،
 اما اینکه اشاره فرمودند میل مربع يك میلیون میشود . توضیحاً عرض کنم که نقص در الفاظ ما است .
 وقتی ما میگوئیم ده ذرع مربع در اینجا دو معنی استفاده میشود یکی اینکه صد ذرع مربع یعنی صد ذرعی که مربع است و دیگر تهرته در خودش ضرب نموده ایم . و یکدکمه اینکه مثلاً زمینی طولش ده ذرع و عرضش هم ده ذرع است و این عرض و طول را در هم ضرب کرده ایم می شود صد ذرع مربع . مثلاً ملاحظه میفرمائید میگویند این اطاق مساحتش هشتاد ذرع مربع است . این عبارت یعنی چه؟
 یعنی طول و عرضش را معین کرده ایم میل مربع عبارت است از هزار ذرع مربع شده .
 در اینجا که بنده عرض کردم میل مربع عبارت است از هزار ذرع مربع مقصود ذرع مضروب به اصطلاح معموله معماری نبود
 یعنی مثلاً يك ضلعش صد ذرع باشد و ضلع دیگرش ده ذرع .
 یعنی يك زمینی که هر ضلعش هزار

آن سنگش میخواهد بزند ممکن است اجازت کند و سیصد تومان ازش مثلا مطالبه کند و الا نفع دیگری ندارد
وقتی که مردم اجازه داده شد که سنگها را خودشان درست کنند و بیاورند علامت دولت را روی آن بگذارند دیگر چه اشکالی دارد؟
مگر اینکه بفرمایند علامتی که دولت روی آن میزند پولش را زیاد بگیرد و من گمان نمیکنم دولت نظر استفاد در این خصوص داشته باشد که برای علامت مثلا پنجاه یا هفتاد یا صد تومان پول بگیرد سنگهایی را که فرمودند ممکن است تهیه کنند و بدولت بدهند در همان ولایات که دولت روی آنها علامت بگذارد

رئیس - آقایانی که پیشنهاد آقای مدرس را قابل توجه میدانند قیام فرمایند (غالب نمایندگان قیام نمودند)
رئیس - قابل توجه شد
چند فقره دیگر پیشنهاد هست اگر اجازه بفرمائید باشد برای بعد از تنفس

بعضی از نمایندگان - صحیح است
(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید)
رئیس - بقیه پیش نهاد ها قرائت می شود

کفیل وزارت معارف - بنده قبلاً خواستم تقاضا کنم که کفترات معلمین فرانسوی را اگر صلاح می دانید برای روز شنبه یا روز یکشنبه جزء دستور فرمائید

رئیس - در موقع تعیین دستور در نظر گرفته میشود
پیشنهاد آقایان میرزا آقاخان وره چی (شرح ذیل قرائت شد)

بنده ماده الحاقیه ذیل را پیش نهاد می کنم
ماده الحاقیه - کلیه سنگها و اوزانی که در این جا قید شده باشد باید همه آنها به مهر رسمی وزارت فوائد عامه که برای این کار تخصیص داده میشود رسیده باشد و سنگها و اوزانی که از خارج وارد شده باشد ولو مطابقت با این قانون بنماید ممنوع از استعمال است.

رئیس - آقای روحی نیستند؟ آقای میرزا آقاخان -
(اجازه)

میرزا آقاخان - برای اینکه این سنگ ها مثل سایر چیزهای دیگری نشود و در ایران درست کنند و سنگها را از خارجه بیاورند بنده این پیشنهاد را کردم که در همین جا درست کنند

رئیس - اگر باین نظر است که آن پیشنهاد آقای مدرس این نظر را تأمین میکند - اگر میخواهد برای بگیریم؟
میرزا آقاخان - خیر .

(پیشنهاد آقای سلطان العلماء بشرح ذیل قرائت شد)
ماده الحاقیه ذیل را پیشنهاد میکنم .
ماده الحاقیه - اوزان و مقادیری که دولت تهیه میکند نباید در موقع فروش بر قیمت تمام شده بیش از نیم عشر اضافه نمایند و اوزان و مقادیری که دیگران تهیه مینمایند برای وضع علامت رسمی دولت نباید بیش از عشر قیمت تمام شده از تهیه کننده دریافت نمایند .

رئیس - آقای سلطان العلماء - (اجازه)
سلطان العلماء - بنده سوءظن بدولت ندارم که این پیشنهاد را کردم نه از راه سوءظن است .

ولی همان طوری که در شور اول عرض کردم دولت برای رفاهیت مردم این کار را میکند و ضمناً هم يك فايده خواهد برد چنانکه گفته شده است دولت يك نظری دارد برای این کار که اسباب رفاهیت مردم باشد و در ضمن هم البته منافعی خواهد برد ان است که بنده پیشنهاد کردم که دولت این سنگهایی را که میسازد به قدری که تمام شده نیم عشر اضافه کند و بفروش برساند و همینطور هر کسی که يك سنگی را تهیه کرد دولت برای وضع آن علامت رسمی نیم عشر بیش از قیمت تمام شده آن حق دریافت نداشته باشد .

رئیس - نزدیک ظهر است و عده هم کافی نیست جلسه را اجازه می فرمائید ختم کنیم؟

(مجلس مقارن ظهر ختم شد)
رئیس مجلس شورای ملی - مؤتمن الملك منشی - علی اقبال الممالک منشی - معظم السلطان
جلسه ۱۳۶

صورت مشروح مجلس یوم پنجشنبه پانزدهم حوت ۱۳۰۳ مطابق نهم شهر شعبان ۱۳۴۳

مجلس دوساعت و یکربع قبل از ظهر بریاست آقای مؤتمن الملك تشکیل گردید .

(صورت مجلس یوم سیزدهم حوت را آقای آقا میرزا جواد خان قرائت نمودند)

رئیس - آقای اخگر (اجازه)

اخر - بنده قبل از دستور عرضی دارم .

رئیس - آقای حاج میرزا عبد الوهاب (اجازه)

حاج میرزا عبد الوهاب - بنده هم قبل از دستور عرض دارم .

رئیس - آقای تهرانی . (اجازه)

آقا شیخ محمد علی طهرانی -